



**EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME**

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA RAILEAN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 23401/04)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

5 ianuarie 2010

**DEFINITIVĂ
la 28 iunie 2010
potrivit articolului 44 § 2 (c) din Convenție**

Această hotărîre poate fi obiectul unei revizuirii editoriale.

În cauza Railean c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), statuînd într-o cameră compusă din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberînd în secret la 1 decembrie 2009,

Pronunță prezenta hotărîre, adoptată în aceeași zi:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată printr-o cerere (nr. 23401/04) contra Republicii Moldova, depusă la Curte în baza Articolului 34 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenție”) la 26 mai 2004 de către cetățeanul Ucrainei, Dl. Mihail Railean („reclamantul”).

2. Guvernul Republicii Moldova a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că autoritățile naționale nu au desfășurat o anchetă efectivă vizavi de moartea fiului său, contrar obligațiilor care le revin în temeiul articolului 2 al Convenției.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 6 noiembrie 2008, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, s-a decis examinarea în fond a cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia (articolul 29 § 3 al Convenției). La aceeași dată, Guvernul ucrainean a fost informat despre dreptul său de a interveni în procedură, în conformitate cu articolul 36 § 1 al Convenției și cu Regula 44 § 1 (b), însă acesta nu a consemnat intenția de a dispune de dreptul său.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1956 și locuiește în Krutoyarovka, Ucraina.

6. La 2 ianuarie 2001 fiul reclamantului a fost lovit de o mașină și a decedat cîteva ore mai tîrziu la spital. Conducătorul auto a părăsit locul accidentului. Urmărirea penală a fost inițiată, însă a fost suspendată la 14

noiembrie 2001, deoarece conducătorul auto nu a fost identificat. Mașina a aparținut la un moment dat unui ofițer de poliție (S.) care lucra în Chișinău. În aceeași zi, procurorul a trimis o scrisoare prin care informa reclamantul despre decizia luată și despre dreptul acestuia de a lua cunoștință de ea la Procuratură.

7. La 29 noiembrie 2002 Dl. Papuc, Ministrul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, a informat reclamantul că, în rezultatul urmăririi penale, a fost stabilită identitatea conducătorului auto și cauza a fost trimisă de către procuror pentru investigații suplimentare. Potrivit scrisorii, urmărirea penală a început la 11 ianuarie 2001. Ca răspuns la plîngerea reclamantului că fiul său a fost ucis în scopul de a i se sustrage organele sale interne pentru un transplant, Ministrul a menționat că autopsia asupra cadavrului fiului său, nu a identificat lipsa a careva organe interne ale acestuia.

8. La 8 septembrie 2003 procurorul a dispus reluarea urmăririi penale privind moartea fiului reclamantului. El a stabilit că decizia din 14 noiembrie 2001 (a se vedea paragraful 6 de mai sus) a fost ilegală, deoarece urmărirea penală în împrejurările din speță, a fost efectuată „într-un mod vădit unilateral și superficial”. El a menționat, în special, că în timpul audierilor de la începutul anului 2001, martorul R.H., care a declarat că a fost pasager în mașina care a lovit fiul reclamantului, a specificat că fiul său B.H., care avea la acel moment 13 ani și nu putea fi tras la răspundere penală, a condus automobilul la momentul producerii accidentului. B.H. a confirmat această declarație. Cu toate acestea, ambii și-au retras ulterior declarațiile. B.H. a declarat că automobilul a fost condus de o rudă a sa, I., ce locuiește în Tatarbunar. În plus, a devenit clar în timpul investigației că B.H. nu știa cum să conducă o mașină. Procurorul nu a identificat și nu a interogat șoferul taxiului care se presupune că l-a transportat acasă pe R.H. de la locul accidentului. Lista convorbirilor telefonice efectuate de către R.H. și S. înainte și după 2 ianuarie 2001 nu a fost obținută și analizată. Mai mult decât atât, martorul ocular P.O. a reținut fața conducătorului auto și, ulterior, la prezentarea persoanei spre recunoaștere, a recunoscut-o ca fiind ofițerul S.

9. În răspunsul la o plîngere înaintată de reclamant la o dată necunoscută, Procuratura Generală a informat, la 31 ianuarie 2003, că sunt întreprinse măsuri operative pentru a identifica persoanele responsabile de moartea fiului său.

10. În august 2004, la o dată nespecificată, reclamantul s-a adresat Procuraturii Generale pentru a-i fi prezentate motivele tergiversărilor în cadrul urmăririi penale. El s-a interesat, de asemenea, de ce nu a fost depusă nici o plîngere și nu a fost efectuată nici o investigație privind furtul mașinii care i-a lovit fiul. În cazul în care mașina nu a fost furată, atunci nu este clar de ce proprietarul acesteia nu a fost urmărit penal.

11. Într-o scrisoare, din 10 octombrie 2004, Procuratura Generală a informat reclamantul despre omisiunea efectuării urmăririi penale și a măsurilor operative necesare, în termen rezonabil. Prin urmare, decizia de suspendare a urmăririi penale a fost anulată, iar cazul a fost trimis pentru o investigație ulterioară. Cazul a fost transferat la un grup de procurori din Procuratura municipiului Chișinău, sub controlul nemijlocit al Procuraturii Generale. Scrisoarea se încheia cu scuze adresate reclamantului pentru întârzierea în investigarea cazului.

12. Într-o scrisoare din august 2004, adresată Procuraturii Generale, reclamantul s-a plîns de imposibilitatea exhumării fiului său, așa cum solicitase anterior, în scopul de a verifica dacă i-au fost înlăturate careva organe interne. El s-a plîns, de asemenea, de omisiunea de a iniția urmărirea penală pe marginea pretinsei răpirii a autoturismului care l-a lovit pe fiul său, fapt ce l-a determinat să creadă că aceasta era doar o scuză pentru a nu porni urmărirea penală împotriva polițistului care era proprietarul mașinii. În cele din urmă el a declarat că nu deține mijloacele financiare necesare pentru a angaja un avocat sau a călători în Moldova pentru a examina materialele dosarului, dar a cerut să-i fie transmisă o copie a ordonanței de încetare a urmăririi penale la adresa sa din Ucraina.

Reclamantul a expediat scrisori similare Președintelui Republicii Moldova și Centrului pentru Drepturile Omului.

13. Ulterior, S. a fost pus sub învinuire și adus în fața instanței de judecată. La 23 mai 2007 el a fost achitat de Judecătoria sectorului Botanica pe motiv că nu a fost demonstrat faptul că el a comis infracțiunea. S-a stabilit că el a înstrăinat mașina cu câteva săptămîni înainte de accident. Această hotărîre a fost menținută de Curtea de Apel Chișinău, la 26 septembrie 2007.

14. La 22 noiembrie 2007 procurorul a înaintat recurs la Curtea Supremă de Justiție, solicitînd condamnarea lui S., făcînd referință la probele care demonstau că el a condus mașina la momentul accidentului.

15. La 9 decembrie 2008 Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărîrea Curții de Apel Chișinău, constatînd că nu a fost dovedită prezența lui S. în mașină la momentul producerii accidentului.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

16. Prevederile relevante ale vechiului Cod de Procedură Penală, în vigoare pînă la 12 iunie 2003, sunt următoarele:

“Articolul 195. Plîngerile împotriva actelor procurorului care efectuează ancheta preliminară.

Plîngerile împotriva actelor procurorului, care efectuează ancheta preliminară sau unele acte de urmărire penală, se adresează procurorului ierarhic superior.”

„Articolul 195¹. Contestarea în instanța de judecată a hotărîrilor și acțiunilor organelor de urmărire penală și ale procurorului.

Plîngerea împotriva hotărîrilor și acțiunilor organului de urmărire penală și ale procurorului poate fi înaintată în instanța de judecată de către ... partea vătămată, dacă asemenea plîngere nu a fost satisfăcută de către procuror.

Persoanele specificate la alin.1 din prezentul articol au dreptul să atace în instanța de judecată ... hotărîrile privind suspendarea ... dosarului penal ... „.

17. Articolul 93 al Codului de Procedură Penală, în vigoare în perioada relevantă, prevede că după primirea unei plîngeri referitoare la o infracțiune, organul de urmărire penală poate cere materiale și explicații necesare, însă fără a se efectua vreo măsură de investigare, pînă ce nu va fi pornită formal urmărirea penală. Trebuie să se adopte, în termen de cel mult trei zile, hotărîrea de a porni sau de a refuza pornirea urmăririi penale. În cazuri excepționale, decizia dată trebuie să fie luată în termen de cel mult 15 zile.

ÎN DREPT

18. Reclamantul s-a plîns de încălcarea drepturilor sale garantate de articolul 2 al Convenției invocînd omisiunea autorităților de a desfășura urmărirea penală în circumstanțele accidentului care a dus la moartea fiului său. Articolul 2 § 1 al Convenției prevede următoarele:

„Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decît în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege. ...”

19. Reclamantul s-a plîns, de asemenea, de încălcarea drepturilor sale garantate de articolul 6 al Convenției din moment ce el nu a obținut nici o decizie cu privire la cercetarea morții fiului său.

Articolul 6, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa ... „.

20. Guvernul a contestat acest lucru.

I. ADMISIBILITATEA

A. Obiecțiile preliminare ale Guvernului

21. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat toate căile interne de atac. În special, acesta nu a contestat în instanță decizia din 14 noiembrie 2001 de a suspenda urmărirea penală (a se vedea paragraful 6 de mai sus),

așa cum avea dreptul să o facă, în conformitate cu articolele 195 și 195¹ al Codului de Procedură Penală, în vigoare în perioada relevantă (a se vedea paragraful 16 de mai sus).

22. Curtea a considerat că problema ridicată de către Guvern este strâns legată de esența plîngerii în temeiul articolului 2 al Convenției. Prin urmare, Curtea va examina această obiecție împreună cu argumentele privind plîngerea în temeiul articolului 2.

B. Pretenția reclamantului în temeiul articolului 6 al Convenției

23. Reclamantul s-a plîns, în temeiul articolului 6 al Convenției, de omisiunea autorităților de a-l ține la curent cu deciziile relevante privind cazul fiului său. Curtea consideră că această plîngere ridică, în esență, aceeași problemă ca și cea ridicată în conformitate cu articolul 2 al Convenției și anume, dacă autoritățile au respectat obligațiile lor procesuale în temeiul articolului 2. Prin urmare, Curtea nu va examina separat această plîngere.

C. Concluzie cu privire la admisibilitate

24. Curtea consideră că pretenția reclamantului, formulată în temeiul articolului 2 al Convenției, ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încît aprecierea lor să depindă de o examinare a fondului și că nici un alt temei pentru declararea ei inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această pretenție admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 2 AL CONVENȚIEI

25. Reclamantul a pretins violarea articolului 2 al Convenției în rezultatul omisiunii autorităților de a efectua o investigație completă și în termen rezonabil a morții fiului său. Mai mult decît atît, el nu a fost ținut la curent cu cursul procedurii și nu a primit nici o decizie luată în timpul urmăririi penale.

26. Guvernul a susținut că a fost efectuată o investigație completă imediat după accidentul rutier care s-a soldat cu moartea fiului reclamantului. Martorii au fost audiați în aceeași zi, casa bănuitului principal (S.) a fost percheziționată, convorbirile telefonice au fost înregistrate timp de o lună iar informația privind înstrăinarea automobilului către o terță persoană a fost verificată. Obligația de a efectua o investigație efectivă a fost una de mijloace, nu de rezultat, astfel că, atunci cînd este imposibil de a identifica persoana responsabilă pentru moartea altei

persoane, Statul nu poate fi considerat responsabil. Persoanele care au investigat cazul au verificat toate versiunile decesului fiului reclamantului și au constatat că el a murit în rezultatul unui accident rutier. La 20 aprilie 2006 urmărirea penală a fost terminată și cauza a fost trimisă în judecată. Mai mult decât atât, reclamantul nu a prezentat nici o dovadă că el a încercat să obțină accesul la careva materiale ale dosarului și acesta i-a fost refuzat. În plus, procurorii l-au ținut la curent cu privire la cursul investigației.

27. Curtea reiterează faptul că, prin solicitarea unui stat să ia măsuri adecvate pentru a proteja viețile celor din jurisdicția sa (a se vedea *L.C.B. c. Marii Britanii*, 9 iunie 1998, § 36, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III), articolul 2 § 1 impune o obligație pentru acel Stat de a asigura dreptul la viață prin aplicarea efectivă a dispozițiilor de drept penal pentru a împiedica comiterea de infracțiuni împotriva persoanei, susținută de mecanismul de aplicare al legii pentru prevenirea, reprimarea și pedepsirea încălcărilor acestor dispoziții (a se vedea *Osman c. Marii Britanii*, 28 octombrie 1998, § 115, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII).

28. Obligația de a proteja dreptul la viață în conformitate cu articolul 2 din Convenție, coroborat cu obligația generală a Statului în temeiul articolului 1 din Convenție de a “recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția [sa] drepturile și libertățile definite în [Convenție]”, impune în mod implicit că trebuie să existe o investigație efectivă oficială, atunci când persoanele au murit în împrejurări suspecte. Această obligație nu se limitează doar la cazurile în care s-a stabilit că o persoană a fost ucisă de un reprezentant al Statului. Simplul fapt că autoritățile au fost informate despre deces va da naștere ipso facto la o obligație în conformitate cu articolul 2 din Convenție de a efectua o investigație efectivă în împrejurările în care a avut loc (a se vedea *Sabuktekin c. Turciei*, nr. 27243/95, §98, CEDO 2002-II (extrase); *Kavak c. Turciei*, nr. 53489/99, § 45, 6 iulie 2006; și *Al Fayed c. Franței* (dec.), nr. 38501/02, 27 septembrie 2007). Investigația trebuie să aibă capacitatea de a stabili cauza leziunilor și de a identifica persoanele responsabile cu scopul de a le pedepsi. În cazul în care survine decesul, investigația capătă o importanță și mai mare, avînd în vedere faptul că obiectivul esențial al unei astfel de investigații este de a asigura punerea efectivă în aplicare a legislației naționale care protejează dreptul la viață (a se vedea *mutatis mutandis*, *Paul și Audrey Edwards c. Marii Britanii*, nr. 46477/99, § 69, CEDO 2002-II).

29. Scopul obligației menționate mai sus este unul de mijloace, nu de rezultate. Astfel, autoritățile trebuie să ia măsurile rezonabile aflate la dispoziția lor pentru a asigura probele cu privire la incident, inclusiv *inter alia* declarația martorului ocular, probele medico-legale și, după caz, autopsia care oferă o înregistrare completă și exactă a prejudiciului și o analiză obiectivă a constatărilor clinice, inclusiv a cauzei morții. Orice omisiune în cadrul investigației care subminează capacitatea sa de a se stabili cauza morții, persoana sau persoanele responsabile va risca să intre în

conflict cu acest standard (a se vedea *Menson c. Marii Britanii* (dec.), nr. 47916/99, CEDO 2003-V, și *Rajkowska c. Poloniei* (dec.), nr. 37393/02, 27 noiembrie 2007).

30. Curtea reamintește că, în cazurile *Al Fayed* și *Rajkowska*, citate mai sus, nu a fost contestat faptul că obligațiile Statului în conformitate cu articolul 2 din Convenție au apărut în contextul unei morți rezultate în urma unui accident rutier. În speță, Curtea constată că o serie de măsuri de investigare au fost efectuate în ziua când s-a produs accidentul fatal (2 ianuarie 2001), așa cum este descris de către Guvern (a se vedea paragraful 26 de mai sus).

31. Cu toate acestea, este de asemenea clar din scrisoarea Ministerului Afacerilor Interne, adresată reclamantului că urmărirea penală în cazul dat a început doar la 11 ianuarie 2001, ceea ce înseamnă, cu nouă zile mai târziu. În această privință Curtea reiterează constatarea sa că ”în conformitate cu articolele 93, 96 și 109 ale Codului de Procedură Penală, nicio măsură de investigație nu putea fi luată în ceea ce privește infracțiunea care se pretinde că a fost comisă [...] decât dacă ar fi fost pornită formal urmărirea penală ...” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Guțu c. Moldovei*, nr. 20289/02, § 61, 7 iunie 2007). Acest lucru sugerează că omisiunea de a iniția urmărirea penală, din moment ce a devenit clar că a avut loc o infracțiune în care autorul a părăsit locul accidentului, soldat cu decesul victimei, poate limita capacitatea autorităților de a efectua toate măsurile de investigare rezonabile care ar duce la descoperirea identității conducătorului auto responsabil pentru moartea fiului reclamantului. Guvernul nu a prezentat nici un motiv pentru tergiversare.

32. Curtea menționează că în 2003, procurorul a constatat că cercetarea a fost efectuată „într-un mod vădit unilateral și superficial” (a se vedea paragraful 8 de mai sus). În anul 2001 au fost identificate o serie de deficiențe grave în cadrul investigației efectuate și a fost abrogată ordonanța de suspendare a urmăririi penale. Curtea constată că B.H. a spus procurorilor că ruda sa I. a condus automobilul la momentul producerii accidentului, și a identificat locul unde locuia I. Totuși, din documentele prezentate Curții, se pare că nu a fost făcută nici o încercare de a găsi acea persoană și de a verifica locul aflării sale la momentul accidentului. De asemenea, Curtea constată că, dacă s-a considerat că B.H. a condus automobilul, din documente reiese că nimeni nu a purtat răspundere pentru că a permis unei persoane minore să conducă un automobil, fără a deține un permis de conducere. În mod asemănător, proprietarul mașinii la momentul evenimentului a fost interogat doar în calitate de martor și nu a fost acuzat de nici o infracțiune, chiar dacă, în versiunea oficială a evenimentelor încă nu este clar cine a fost condus automobilul, care a aparținut lui R.H. la o anumită etapă. Într-o scrisoare ulterioară, adresată reclamantului la 10 octombrie 2004, Procuratura Generală de asemenea a recunoscut că există omisiuni în cadrul investigației (a se vedea punctul 11 de mai sus).

33. În continuare Curtea constată că urmărirea penală a durat mai mult de 5 ani (ianuarie 2001 – 20 aprilie 2006, a se vedea paragraful 6 și 26 de mai sus), cu întreruperi, pe care însăși autoritățile le-au considerat ulterior ca fiind ilegale (a se vedea paragraful 8 de mai sus) și prelungite (a se vedea paragraful 8 de mai sus). Curtea consideră că o perioadă atât de lungă de investigație, în lipsa factorilor ce ar complica-o (în afară de dispariția autorului faptei) și cu omisiunile menționate mai sus nu satisface cerința de promptitudine presupusă de obligația procedurală în conformitate cu articolul 2 al Convenției.

34. Curtea constată că începând cu 2002 reclamantul s-a adresat cu plângeri la diferite autorități statale, inclusiv la Procuratura Generală și Președintelui Republicii Moldova, și că acesta a fost informat că în timp ce urmărirea penală a fost suspendată, măsuri ce vizează identificarea făptuitorului au fost întreprinse (a se vedea paragraful 7 și 9 de mai sus). Mai mult decât atât, în rezultatul plîngerilor sale, urmărirea penală a fost reluată după suspendare, dar a continuat pentru încă trei ani. În asemenea circumstanțe, Curtea consideră că contestarea în instanța de judecată a ordonanței din 14 noiembrie 2001 de suspendare a urmăririi penale, nu ar fi oferit despăgubirea suficientă întrucât instanța de judecată ar fi putut dispune doar reluarea urmăririi penale (a se vedea, de exemplu, *Corsacov c. Moldovei*, nr. 18944/02, §§ 15, 21-32 și 34-44, 4 aprilie 2006), care constituie exact ceea ce a obținut reclamantul de la Procuratura Generală. Prin urmare, obiecția Guvernului cu privire la omisiunea reclamantului de a epuiza toate căile de atac interne disponibile, trebuie respinsă.

35. Prin urmare, în cauza dată, a avut loc o violare a articolului 2 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

36. Articolul 41 al Convenției prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

37. Reclamantul nu a formulat vreo pretenție cu privire la satisfacția echitabilă.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Se alătură* fondului observațiilor prelabile ale Guvernului cu privire la neepuizarea căilor de atac interne și *declară* cererea admisibilă;

2. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 2 al Convenției în ceea ce privește partea sa procesuală și în consecință *respinge* obiecția prealabilă a Guvernului, menționată mai sus.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 5 ianuarie 2010, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș Araci
Grefier Adjunct

Nicolas Bratza
Președinte